

20 Σεπτεμβρίου, 1995

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Χ'ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ,
ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΗΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ,

Εφεσείων - Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Εφεσιβλήτων - Καθ' ων η αίτηση.

(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 1223)

5 *Δεδικασμένο (Res Judicata) — Εφαρμοστές νομικές και νομολογιακές Αρχές στην Κύπρο, Ελλάδα και Αγγλία — Στην Κύπρο κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα, Άρθρο 146.5 — Κατά πόσο το δεδικασμένο μπορεί να θεωρηθεί θέμα δημόσιας τάξης με αποτέλεσμα να εξετάζεται αυτεπάγγελτα από το Δικαστήριο.*

10 *Κοινωνικές Ασφαλίσεις — Σύνταξη γήρατος — Καθορισμός της ηλικίας του αιτούντος ως προϋπόθεση για τη χορήγηση σύνταξης — Προθεσμίες που θέτει ο Νόμος για την υποβολή αίτησης — Αναδρομική σύνταξη — Ο περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμος 1980-1990 και οι περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχαί) Κανονισμοί του 1980-1987, Καν. 3(1) & 2(β).*

15 *Στις 28.5.1986 ο εφεσείων αποτάθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου για διόρθωση της ημερομηνίας γέννησής του από 22.5.1922 στις 19.12.1920 ισχυριζόμενος ότι η ορθή ημερομηνία ήταν η 19.12.1920. Αποτέλεσμα της διόρθωσης θα ήταν η παροχή σ' αυτόν σύνταξης γήρατος από 19.5.1986, ημέρα κατά την οποία θα συμπλήρωνε από 19.12.1920 το 65 έτος της ηλικίας του. Το αίτημα του εφεσείοντα απορρίφθηκε από την αρμόδια αρχή. Ο εφεσείων προσέβαλε την πιο πάνω απορριπτική απόφαση με την προσφυγή αρ. 528/86.*

20 *Στις 2.9.1987 και ενώ η προσφυγή εκκρεμούσε, ο εφεσείων υπέβαλε αίτημα στον Διευθυντή Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ο Διευθυντής) για παροχή σ' αυτόν σύνταξης γήρατος, αφού είχε συμπληρώσει το 65*

έτος της ηλικίας του ακόμα και με βάση την καταγραφείσα ημερομηνία γέννησης, από τις 27.5.1987. Ταυτόχρονα επεφύλαξε τα δικαιώματά του αναφορικά με την προηγούμενη περίοδο, σε περίπτωση επιτυχίας της προσφυγής του. Ο Διευθυντής του παραχώρησε την αιτούμενη σύνταξη με τρίμηνη αναδρομική ισχύ, δηλ. από 2 6.1987, δυνάμει του Κανονισμού 3(1) και (2)(β) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχαί) Κανονισμών του 1980-1987, οι οποίοι εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 73 του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου 1980-1990. 5

Η απόφαση της αρμόδιας αρχής να μη προβεί στη διόρθωση της ημερομηνίας γέννησης του εφεσεσίοντα ακυρώθηκε με την προσφυγή αρ. 526/86, στις 7.12.1987. Μεταξύ έκδοσης της πιο πάνω δικαστικής απόφασης και της 22.2.1988, ο εφεσεσίοντα αποτάθηκε στον Διευθυντή ζητώντας να του καταβληθεί σύνταξη αναδρομικά από 19.12.1985, ημερομηνία κατά την οποία συμπλήρωσε στην πραγματικότητα το 65 έτος ηλικίας, μέχρι 2.6.1987 ημερομηνία από την οποία του είχε ήδη καταβληθεί σύνταξη. 10

Το αίτημα του εφεσεσίοντα απορρίφθηκε από τον Διευθυντή στις 2.7.1988, με την αιτιολογία ότι αυτό υπεβλήθη εκπρόθεσμα, αφού δεν είχε υποβληθεί μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία που συμπλήρωσε το 65 έτος της ηλικίας του. 20

Η απόφαση του Διευθυντή ακυρώθηκε με την προσφυγή 746/88.

Το αίτημα του εφεσεσίοντα επανεξετάστηκε από τον Διευθυντή ο οποίος αποφάσισε με βάση τον Κανονισμό 3 την χορήγηση σύνταξης από 2.9.1986 και όχι από 20.12.1985. 25

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την καταχώρηση τρίτης προσφυγής με την οποία επικυρώθηκε η απόφαση του Διευθυντή. Το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε στην απόφασή του αφού ερμήνευσε τους σχετικούς Κανονισμούς, κρίνοντας ότι εφαρμογή στην παρούσα περίπτωση είχε ο Κανονισμός 3 και όχι ο Κανονισμός 4, χωρίς ως εκ τούτου να ασχοληθεί καθόλου με θέμα δεδικασμένου. 30

Λόγοι έφεσης:

1. Παραγνώριση δεδικασμένου (*res judicata*), που δημιουργήθηκε με την προσφυγή αρ. 746/88.
2. Εσφαλμένα εφαρμόστηκε ο Κανονισμός 3 αντί του Κανονισμού 4(3) με βάση τον οποίο ο εφεσεσίοντα είχε δικαίωμα για 35

αναδρομική σύνταξη για περίοδο δύο χρόνων από την πρώτη πληρωμή.

5 Εκ μέρους του εφεσείοντα έγινε η εισήγηση ότι το θέμα δεδικασμένου μπορούσε να εξεταστεί αυτεπάγγελα από το Δικαστήριο, παρόλον ότι δεν εγέρθηκε προηγουμένως, αφού αποτελούσε θέμα δημοσίας τάξης.

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου επέτρεψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

- 10 1. Το δεδικασμένο, στην Κύπρο, έχει συνταγματική ισχύ δυνάμει του Άρθρου 146.5 του Συντάγματος.
2. Η έκταση την οποία καλύπτει το δεδικασμένο αποτελεί θέμα ερμηνείας που είναι πάντοτε θέμα νομικό. Εφόσον η υπαρξή του καταδειχθεί, επιβάλλεται η συμμόρφωση με αυτό στην έκταση που κατά την ερμηνεία του καλύπτει.
- 15 3. Στην προκειμένη περίπτωση το θέμα δεδικασμένου παρόλον που δεν έχει διατυπωθεί με ορολογία που να υπογραμμίζει την αυτοτέλειά του, κατέστη με συγκεκριμένα στοιχεία και ότι συνάγεται από αυτά, θέμα για εξέταση.
- 20 4. Με βάση τις αγγλικές αρχές επί του θέματος και τις αρχές που επεκράτησαν στην Ελλάδα και στην Κύπρο, το δεδικασμένο, ως προς το περιεχόμενό του, συνίσταται σε ότι καλύπτει η δικαστική απόφαση, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στο διατακτικό αλλά εκτείνεται και στις διαπιστώσεις του Δικαστηρίου επί των επιδίκων θεμάτων (πραγματικών ή νομικών), στον βαθμό που απαιτείται για την κατάληξη η οποία εκφράζεται στο διατακτικό.
- 25 5. Τόσο η απόφαση του Διευθυντή για χορήγηση σύνταξης στον εφεσείοντα από 2.9.1986 όσο και η εκκαλούμενη απόφαση αντίκεινται προς το δεδικασμένο που δημιουργήθηκε με την απόφαση στην προσφυγή αρ. 746/88, το οποίο δεν άφηνε χώρο για την ερμηνεία των Κανονισμών που δόθηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο.
- 30

35

Η έφεση επιτυγχάνει. Η επίδικη απόφαση του Διευθυντή ακυρώνεται βάσει του Άρθρου 146.4(β) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Δημοκρατία ν. Ματθαίου, Α.Ε. ημερ. 12.7.1990

Πιερός ν. Δημοκρατίας, (1983) 3 Α.Α.Δ. 1054

Απόφαση Σ.τ.Ε 851/1932

“ “ 46/1973, ΑΠ39/1988, Ελλη. Δ/νη 1989, 1153 5

“ “ 1429/1986

“ “ 813/1981.

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Στυλιανίδης, Δ.) που δόθηκε στις 27 Οκτωβρίου, 1990 (προσφυγή αρ. 755/89) με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του εφεσείοντα εναντίον της άρνησης των εφεσιβλητών να του καταβάλουν αναδρομική πληρωμή σύνταξης γήρατος για την περίοδο από 19.12.1985 μέχρι 2.9.1986. 10

Κ. Κακουλλή (κα) για Γ. Κακογιάννη για τον εφεσείοντα. 15

Α. Βασιλειάδης, Αν. Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους εφεσιβλητους.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Την ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Νικολάου Δ. 20

ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ.: Παραθέτουμε πρώτα το ιστορικό των περιστάσεων που οδήγησαν στην εκκαλούμενη απόφαση ως αναγκαία προϋπόθεση για την ευχερή κατανόηση των λόγων έφεσης.

Ο εφεσείων κατάγεται από την Πόλη Χρυσοχούς. Στα ληξιαρχικά βιβλία της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου είχε καταχωρηθεί ως ημερομηνία γέννησής του η 22 Μαΐου 1922. Την 28 Μαΐου 1986 αποτάθηκε στην αρμόδια αρχή για διόρθωση της ημερομηνίας γέννησης προβάλλοντας, με αναφορά σε διάφορα στοιχεία, ότι η ορθή ημερομηνία ήταν η 19 Δεκεμβρίου 1920. Το αποτέλεσμα τέτοιας διόρθωσης θα ήταν ότι, μετρώντας από τη 19 Δεκεμβρίου 1920, ο εφεσείων θα είχε ήδη, από 19 Μαΐου 1986, συμπληρώσει το 65ο έτος ηλικίας και ως εκ τούτου θα εδι- 25 30

- καιούτο σε σύνταξη γήρατος. Το πότε ο εφεσείων διαπίστωσε αυτή τη διάσταση στο χρόνο γέννησής του ή το πότε εύλογα θα μπορούσε να την είχε διαπιστώσει ώστε να καταφανεί ποία ήταν η πρώτη ευκαιρία που είχε για τη λήψη διορθωτικών μέτρων, δεν το γνωρίζουμε. Η αρμόδια αρχή, με απόφασή της, ημερομηνίας 12 Ιουνίου 1986, απέρριψε το αίτημα για διόρθωση αναφέροντας ως λόγο ότι ο εφεσείων δεν είχε πείσει ότι η καταγραφείσα ημερομηνία ήταν λανθασμένη. Ο εφεσείων προσέβαλε την εν λόγω απόφαση με την προσφυγή αρ. 528/86.
- 5
- 10 Την 2 Σεπτεμβρίου 1987, εκκρεμούσας της προσφυγής, ο εφεσείων υπέβαλε στον Διευθυντή Κοινωνικών Ασφαλίσεων (στο εξής ο "Διευθυντής"), αίτηση με την οποία ζητούσε την χορήγηση σύνταξης γήρατος δεδομένου ότι, ακόμα και με βάση την καταγραφείσα ημερομηνία γέννησης, είχε ήδη από 27 Μαΐου 1987, 15 συμπληρώσει το 65ο έτος ηλικίας, αλλά συνάμα επιφύλαξε τα δικαιώματά του αναφορικά με την προηγούμενη περίοδο σε περίπτωση που θα επιτύγχανε σε διόρθωση της ημερομηνίας γέννησης. Ο Διευθυντής του παραχώρησε την αιτούμενη σύνταξη με τρίμηνη αναδρομική ισχύ, ήτοι, από 2 Ιουνίου 1987, και τούτο 20 δυνάμει του Κανονισμού 3(1) & (2)(β) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχαι) Κανονισμών του 1980 - 1987, οι οποίοι εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 73 του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου 1980 - 1990. Στον εν λόγω Κανονισμό προβλέπεται ότι η αίτηση υποβάλλεται εντός χρονικού διαστήματος 25 τριών μηνών από την ημερομηνία που προέκυψε το δικαίωμα.
- Ακολούθως, την 7 Δεκεμβρίου 1987, εκδόθηκε στην προσφυγή αρ. 526/86 απόφαση με την οποία ακυρώθηκε η απόφαση της αρμόδιας αρχής να μην προβεί σε διόρθωση της ημερομηνίας γέννησης του εφεσείωντος. Ως αποτέλεσμα, η αρμόδια αρχή 30 προέβη ακολούθως στη σχετική διόρθωση. Την ημερομηνία αυτής της εξέλιξης δεν τη γνωρίζουμε. Πάντως ήταν μεταξύ της έκδοσης της αναφερθείσας δικαστικής απόφασης και της 29 Φεβρουαρίου 1988 κατά την οποία ο εφεσείων, εφοδιασμένος με νέο πιστοποιητικό γέννησης στο οποίο αναγραφόταν η ορθή 35 πλέον ημερομηνία, αποτάθηκε με επιστολή στον Διευθυντή ζητώντας να του καταβληθεί σύνταξη αναδρομικά από 19 Δεκεμβρίου 1985, ημερομηνία κατά την οποία στην πραγματικότητα ο εφεσείων είχε συμπληρώσει το 65ο έτος ηλικίας, μέχρι την 2 Ιουνίου 1987, ημερομηνία από την οποία του είχε ήδη καταβληθεί 40 σύνταξη. Ας σημειωθεί ότι στη δικογραφία απαντάται και η 28 Μαΐου 1987 ως εναλλακτική της 2 Ιουνίου 1987, προφανώς επειδή η πρώτη ήταν η ημερομηνία που έφερε η αίτηση του εφε-

σειόντος για σύνταξη, ενώ η 2 Ιουνίου 1987 λάμβανε υπόψη την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης από τον Διευθυντή. Θα θεωρήσουμε ως τη σχετική σε τούτο ημερομηνία, την 2 Ιουνίου 1987.

Με επιστολή ημερομηνίας 2 Ιουλίου 1988, γνωστοποιήθηκε στον εφεσείοντα απόφαση του Διευθυντή με την οποία απορριπτόταν το αίτημα. Το ουσιώδες μέρος της επιστολής είχε ως εξής:

“Στην αίτησή σας για σύνταξη, που υποβλήθηκε στις 2.9.1987 είχατε δηλώσει σαν ημερομηνία γεννήσεως την 28ην Μαΐου 1922, ενώ η πρόσφυγή σας για διόρθωση της ημερομηνίας αυτής καταχωρήθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο μέσα στο 1986. Η περίπτωσή σας θα ήτο διαφορετική αν η αίτησή σας υποβάλλετο με βάση την ημερομηνία γεννήσεως που καταχωρήθηκε στην προσφυγή σας δηλαδή τις 19.12.1920. Με βάση τα πιο πάνω το αίτημά σας για αναδρομική πληρωμή δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθεί, επειδή πρόκειται για εκπρόθεσμη υποβολή αίτησης για σύνταξη γήρατος, η οποία στην περίπτωσή σας έπρεπε να υποβληθεί μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία συμπλήρωσης του 65ου έτους της ηλικίας σας, δηλαδή στις 19.12.1985.”

Εναντίον αυτής της απόφασης του Διευθυντή ο εφεσείων καταχώρησε την προσφυγή αρ. 746/88. Ο Δικαστής που επιλήφθηκε της προσφυγής εξέδωσε την 13 Ιουλίου 1989 ακυρωτική απόφαση η οποία δεν εφεσιβλήθηκε. Επειδή η εν λόγω απόφαση ενέχει κρισιμότητα σε ό,τι ακολούθησε, θεωρούμε χρήσιμο, προτού προχωρήσουμε για συμπλήρωση του ιστορικού, να αναφερθούμε στα όρια τα οποία καλύπτει η απόφαση με το σκεπτικό και την κατάληξή της. Σε τούτο περιοριζόμαστε μόνο σε ό,τι εμφανίζεται στο κείμενο της απόφασης δεδομένου ότι τα στοιχεία της δικογραφίας από την οποία προέκυψε δεν έχουν αποτελέσει συναρτημένο υλικό στα υπό εξέταση θέματα. Στην εν λόγω απόφαση, αφού το Δικαστήριο πρώτα κατευθύνει την προσοχή του στον Κανονισμό 3(1) & 2(β), ακολούθως επισημαίνει, με αναφορά σε νομολογία, την αναγκαιότητα προσκόμισης πιστοποιητικού γέννησης προκειμένου η αίτηση για σύνταξη γήρατος να αποκτήσει το αναγκαίο έρεισμα από άποψης καθορισμού της ηλικίας του αιτούντος ως την προϋπόθεση για τη χορήγηση σύνταξης. Με αυτό ως αφετηρία, εκτίθεται πρώτα μια διαπίστωση και έπειτα ένας συλλογισμός που καταλήγει στην έκφραση συγκεκριμένης γνώμης σε σχέση με τη δεύτερη αίτηση του εφεσείοντος στη βάση του νέου πιστοποιητι-

κού γέννησης. Παραθέτουμε το σχετικό απόσπασμα:

5 “Στην παρούσα υπόθεση ο αιτητής υπέβαλε αίτηση για πα-
ροχή σύνταξης γήρατος σύμφωνα με την ημερομηνία που ανα-
γραφόταν στο Πιστοποιητικό Γεννήσεως και συμμορφώθηκε
10 καθ’ όλα με τις πρόνοιες και τους περιορισμούς που διαγράφονται από το Νόμο. Εάν ο αιτητής υπέβαλλε αίτηση στις
19.12.1985, κατά την ημερομηνία δηλαδή που έφθασε στη συ-
ντάξιμη ηλικία όπως μετά επιβεβαιώθηκε με την απόφαση του
Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν θα τηρούσε τις απαραίτητες προϋ-
ποθέσεις σύμφωνα με τα έγγραφα που θα παρουσίαζε. Κατά τη
15 γνώμη μου ο αιτητής ενήργησε ορθά.”

Η ουσία της διαπίστωσης που περιέχεται στην πρώτη πρόταση
του αποσπάσματος συνίσταται, καθώς μας φαίνεται, στα εξής,
ήτοι, ότι η αίτηση για σύνταξη την οποία είχε υποβάλει ο εφεσείων
15 δεν μπορούσε παρά να ήταν χρονικά συναρτημένη με την έκδοση
του νέου πιστοποιητικού γέννησης το οποίο προέκλυσε ως αποτέ-
λεσμα της απόφασης στην προσφυγή αρ. 528/86 και ότι ο εφεσεί-
ων υπέβαλε αίτηση έγκαιρα κατόπιν έκδοσης του νέου πιστοποιη-
20 τικού. Ο συλλογισμός στη δεύτερη πρόταση αποτελεί απλώς επε-
ξήγηση και δεν προσθέτει στη διαπίστωση επί της ουσίας. Τέλος,
με την τρίτη πρόταση, εκφέρεται η γνώμη περί ορθότητας της υπό
αναφορά ενέργειας του εφεσείοντος. Την εν λόγω παράγραφο
25 ακολουθεί, στην αμέσως επόμενη παράγραφο, η απόφαση ότι:

25 “Η διοίκηση είχε υποχρέωση να συμμορωθεί με την απόφα-
ση του Ανωτάτου Δικαστηρίου και να αποκαταστήσει τον αι-
τητή στην θέση που θα βρισκόταν αν δεν υπήρχε το λάθος στο
Πιστοποιητικό Γεννήσεως του. Αναγκαστικά και οι προθε-
σμίες που θέτει ο νόμος για την υποβολή της αίτησης αρχίζουν
να λειτουργούν από την ημερομηνία που έγινε η διόρθωση.”

30 Κατά τη γνώμη μας με αυτή την απόφαση τίθεται, έστω κατά
τρόπο έμμεσο, το νομικό καθεστώς - δηλαδή ο τρόπος ερμηνείας
του σχετικού Νόμου και των Κανονισμών - κάτω από το οποίο θα
έπρεπε να είχε εξεταστεί, κατ’ επέκταση και στο μέλλον να εξετα-
35 στεί, το αίτημα του εφεσείοντος για χορήγηση σύνταξης από 20 Δε-
κεμβρίου 1985. Με την πρώτη πρόταση της εν λόγω απόφασης
δηλώνεται η αναγκαιότητα αναδρομής στις 20 Δεκεμβρίου 1985 ως
την ημερομηνία κτήσης δικαιώματος για τη χορήγηση σύνταξης
ενόψει της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην προσφυγή
40 αρ. 526/86. Ενώ με τη δεύτερη πρόταση διευκρινίζεται ότι ως
χρόνος καθυστέρησης στην υποβολή αίτησης λαμβάνεται υπόψη

ο χρόνος εκείνος που αρχίζει μετά τη διόρθωση του πιστοποιητικού γέννησης και ότι, εφόσον καθοριστεί η έκτασή του, προσμετρά πλέον με αναφορά όχι προς την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, αλλά προς την 20 Δεκεμβρίου 1985. Η διαπίστωση από το Δικαστήριο λίγο πιο πριν ότι η αίτηση δεν ήταν εκπρόθεσμη λάμβανε προφανώς υπόψη ότι, καθώς είδαμε, η ημερομηνία διόρθωσης, όποια και αν ήταν, αναγόταν χρονικά μεταξύ της απόφασης στην προσφυγή αρ. 528/86, η οποία εκδόθηκε την 7 Δεκεμβρίου 1987 και της νέας αίτησης για σύνταξη στη βάση του νέου πιστοποιητικού η οποία υποβλήθηκε την 29 Ιανουαρίου 1988, ήτοι, εντός της προβλεπόμενης τριμηνιαίας προθεσμίας χάριτος.

Κατόπιν της έκδοσης της εν λόγω δικαστικής απόφασης, ο Διευθυντής, έχοντάς την υπόψη του, επανεξέτασε το αίτημα του εφεσεϊόντος. Και με επιστολή, ημερομηνίας 7 Αυγούστου 1989, του γνωστοποίησε πως αποφάσισε τη χορήγηση σύνταξης από 2 Σεπτεμβρίου 1986 και όχι από 20 Δεκεμβρίου 1985. Η αιτιολογία αυτής της απόφασης του Διευθυντή συνίστατο στα εξής:

“Η ημερομηνία υποβολής της αίτησής σας είναι 2.9.1987. Σύμφωνα με την επιφύλαξη του εδαφίου (2) του άρθρου 3 των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχαί) Κανονισμών του 1980 - 1984 ο λόγος που η αίτησή σας υποβλήθηκε εκπρόθεσμα θεωρήθηκε σαν εύλογη αιτία για τη σημειωθείσα καθυστέρηση, η οποία όμως σε καμμία περίπτωση παρατείνεται πέραν των δώδεκα μηνών από τη σχετική ημερομηνία.”

Ο εφεσεϊών καταχώρησε τότε την τρίτη κατά σειρά προσφυγή στην οποία εκδόθηκε η εκκαλούμενη δικαστική απόφαση. Με την τελευταία αυτή προσφυγή ο εφεσεϊών ζητούσε δύο δηλώσεις οι οποίες, παρά τη διαφορά στο λεκτικό τους, κατέτειναν στο αυτό αποτέλεσμα. Είναι επομένως αρκετό να παραθέσουμε την πρώτη από αυτές ως απεικονίζουσα ό,τι εξητείτο ως θεραπεία. Είναι η εξής:

“Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η απόφαση του Καθ' ου η Αίτηση 1 που περιέχεται στην επιστολή του ημερομηνίας 7.8.1989 με την οποία απορρίπτει το αίτημα του Αιτητή για αναδρομική πληρωμή σύνταξης γήρατος για την περίοδο από 19.12.1985 (ημερομηνία που ο Αιτητής συμπλήρωσε τη συντάξιμη ηλικία) μέχρι 2.9.1986 είναι άκυρη και στερείται οποιουδήποτε εννόμου αποτελέσματος.”

- Παρόλον που στο αιτητικό της προσφυγής δεν παρεχόταν ένδειξη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση λήφθηκε κατ' αντίθεση προς δεδικασμένο, εν τούτοις, από την έκθεση των γεγονότων τα οποία ο εφεσείων επικαλείτο, προέκυπτε ότι έρεισμα αποτελούσε το δεδικασμένο που δημιούργησε η απόφαση στην προσφυγή αρ. 746/88, απόφαση η οποία μάλιστα κατατέθηκε ως τεκμήριο. Έπειτα, στην αγόρευσή της πρωτόδικα, η συνήγορος του εφεσείοντος εξήγησε τα περιστατικά της υπόθεσης κατά τρόπο που ενώ εξυπνοούσε το δεδικασμένο ως την ορθολογική βάση της κατάληξης στην προσφυγή αρ. 746/88, εν τούτοις δεν εξειδίκευε, με την έννοια της στοχευμένης λεκτικής άρθρωσης, θέμα δεδικασμένου και επικέντρωσε τη νομική επιχειρηματολογία της στην ερμηνεία των προνοιών του Νόμου και των Κανονισμών με ιδιαίτερο βάρος στους Κανονισμούς 3 και 4. Εισηγήθηκε συναφώς πως εν προκειμένω εφαρμογή είχε ο Κανονισμός 4 και όχι ο Κανονισμός 3. Το ίδιο και η επιχειρηματολογία της άλλης πλευράς επικεντρώθηκε στην ερμηνεία των εν λόγω Κανονισμών, με αντίθετη εισήγηση ως προς το ποιός από τους δύο Κανονισμούς ήταν ο εφαρμοστέος στην προκείμενη περίπτωση.
- 20 Πρωτόδικα, το Δικαστήριο αντίκρουσε το αποτέλεσμα στην προσφυγή αρ. 746/88, με τον τρόπο που εμφανίζεται στην εξής περιγραφή:
- 25 “Στις 13 Ιουλίου, 1989, το Ανώτατο Δικαστήριο, με βάση την επιφύλαξη του Κανονισμού 3(2) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Παροχαί) Κανονισμών του 1980 έως 1987, (Κ.Δ.Π. 243/80, 74/83, 258/85, 263/87), (οι ‘Κανονισμοί’), ακύρωσε την απόφαση του Διευθυντή, επειδή ο αιτητής απόδειξε Έυλογη αιτία’ για τη μη υποβολή της αίτησης μέσα στην καθορισμένη προθεσμία των τριών μηνών. Μετά την ακυρωτική
- 30 απόφαση του Δικαστηρίου, ο Διευθυντής επανεξέτασε την υπόθεση και ενέκρινε πληρωμή αναδρομικής σύνταξης γήρατος από 2 Σεπτεμβρίου, 1986. Βάσισε την απόφασή του στον Κανονισμό 3 και την κοινοποίησε στον αιτητή με επιστολή ημερομηνίας 7 Αυγούστου, 1989.”
- 35 Επομένως, τη λύση το Δικαστήριο την αναζήτησε στους εν λόγω Κανονισμούς, αφού πρώτα αναφέρθηκε στα άρθρα 36 και 60 του Νόμου ως υπόβαθρο. Και κατέληξε στην απόφασή του ως αποτέλεσμα της ερμηνείας των Κανονισμών, κρίνοντας ότι εφαρμογή είχε στην παρούσα περίπτωση ο Κανονισμός 3 και όχι ο Κανονισμός 4. Με θέμα δεδικασμένου το Δικαστήριο πρωτόδικα δεν ασχολήθηκε καθόλου.
- 40

Καθώς ήδη αναφέραμε, ο Κανονισμός 3(1) & (2)(β) προβλέπει τη χορήγηση παροχής αναδρομικά για διάστημα μέχρι τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Προστίθεται όμως και η επιφύλαξη ότι εάν αποδειχθεί “εύλογη αιτία” για την καθυστέρηση στην υποβολή αίτησης, τότε η χορήγηση παροχής επεκτείνεται χρονικά σε διάστημα μέχρι δώδεκα μηνών. Έπειτα, στον Κανονισμό 3(4), προβλέπεται ότι, έξω από τις προβλεπόμενες προθεσμίες, το δικαίωμα για σύνταξη αποσβένεται. Ο Κανονισμός 4(3) τον οποίο επικαλέσθηκε η συνήγορος του εφεσείοντος προβλέπει ότι εφόσον εγκρίνεται η χορήγηση παροχής, το δικαίωμα αποσβένεται μόνο σε σχέση με περίοδο που υπερβαίνει τα δύο έτη από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής.

Ενώπιόν μας, η συνήγορος του εφεσείοντος ανέπτυξε επιχειρηματολογία αναφορικά με δύο λόγους έφεσης. Με τον ένα που ήταν, καθώς ανέφερε, και ο κύριος, η απόφαση εμφανίζεται λανθασμένη ως παραγνωρίζουσα δεδικασμένο που δημιούργησε η απόφαση στην προσφυγή αρ. 746/88. Και με τον άλλο, που ήταν εναλλακτικός, προβάλλεται ότι εφαρμογή είχε εν προκειμένω ο Κανόνας 4(3), ο οποίος, κατά την εισήγηση της συνηγόρου, παρείχε στον εφεσείοντα δικαίωμα για χορήγηση σύνταξης αναδρομικά για περίοδο δύο ετών πριν από την πρώτη πληρωμή. Σε σχέση με αυτό τον δεύτερο λόγο μπορούμε να πούμε συνοπτικά ότι, όπως ορθά υπέδειξε το Δικαστήριο πρωτόδικα, ο Κανονισμός 4(3) καμιά σχέση δεν έχει με το πρόβλημα που ανέκυψε στην παρούσα υπόθεση.

Ως προς τον πρώτο λόγο, η συνήγορος ξεκίνησε εκφράζοντας την άποψη ότι το θέμα δεδικασμένου δεν είχε τεθεί πρωτόδικα. Εισηγήθηκε ωστόσο ότι το θέμα είχε παρούσα σημασία διότι αποτελούσε θέμα δημόσιας τάξης το οποίο το Δικαστήριο θα μπορούσε και θα έπρεπε να εξετάσει αυτεπάγγελτα. Η συνήγορος παρέπεμψε εκτενώς σε Ελληνικά συγγράμματα και σε κάποια Κυπριακή νομολογία ως προς την έννοια και την έκταση που καλύπτει το δεδικασμένο και έπειτα εξήγησε ότι παρόλον που στη νομολογία δεν υπάρχει ρητή αναφορά στο δεδικασμένο ως θέμα δημόσιας τάξης, εν τούτοις η εξειδίκευση τέτοιων θεμάτων, όπως στην υπόθεση **Δημοκρατία ν. Ματθαίου Α.Ε.** αρ. 832 / 12.7.1990, δεν ήταν παρά μόνο ενδεικτική και όχι εξαντλητική. Ο συνήγορος των εφεσιβλήτων αντιτάχθηκε σε αυτό, προβάλλοντας την άποψη ότι η εξέταση δεδικασμένου προϋποθέτει υπόβαθρο γεγονότων και ενδεχομένως την προσαγωγή μαρτυρίας σε σχέση με αυτά. Κατέληξε συναφώς ότι όχι μόνο δεν μπορούσε να προωθηθεί θέμα δεδικασμένου χω-

5 ρίς αυτό να είχε προηγουμένως εγερθεί στοχευμένα ώστε να πα-
 ρασχεθεί η δυνατότητα αντιμετώπισής του, αλλά και δεν μπο-
 ρούσε να θεωρηθεί θέμα δημόσιας τάξης δεδομένου ότι στη νο-
 μολογία που εξειδικεύονται θέματα δημόσιας τάξης δεν περι-
 λαμβάνεται κι αυτό.

10 Η επίκληση δεδικασμένου (res judicata) θέτει πάντοτε θέμα
 τουλάχιστο μερικώς πραγματικό δεδομένου ότι αναφέρεται σε
 μια κατάσταση, η ύπαρξη της οποίας δεν μπορεί να είναι γνω-
 στή εκτός εάν αποδειχθεί έστω και αν η απόφαση η οποία ενσω-
 ματώνει το δεδικασμένο αποτελεί μέρος της νομολογίας. Αυτό
 15 βέβαια αφορά μόνο την ύπαρξη του δεδικασμένου καθεαυτήν. Η
 έκταση όμως την οποία καλύπτει το δεδικασμένο αποτελεί θέμα
 ερμηνείας που είναι πάντοτε θέμα νομικό. Πάντως, εφόσον η
 ύπαρξη δεδικασμένου καταδειχθεί - με υλικό που ποικίλει βέ-
 20 βαια ανάλογα με την περίπτωση - επιβάλλεται η συμμόρφωση με
 αυτό στην έκταση που κατά την ερμηνεία του καλύπτει.

20 Στην Κύπρο, στον τομέα του διοικητικού δικαίου, το δεδικα-
 σμένο δεν αποτελεί, όπως στην Αγγλία, μόνο δόγμα δικαίου ή,
 όπως στην Ελλάδα, θέμα αρχής που εν τέλει έτυχε νομοθετικής
 25 ρύθμισης αλλά, καθώς επισημαίνεται στην απόφαση της Ολομέ-
 λειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση **Πιερός ν. Δη-
 μοκρατίας** (1983)3 Α.Α.Δ. 1054, (στη σελ. 1066), έχει συνταγμα-
 τική ισχύ δυνάμει του Αρθρου 146.5 του Συντάγματος. Διαλαμ-
 βάνεται εκεί ότι:

25 “146

5. Η κατά την τέταρτη παράγραφον του παρόντος άρθρου
 απόφασις δεσμεύει πάλν δικαστήριον, όργανον ή αρχήν εν τη
 Δημοκρατία, και τα περί ων πρόκειται όργανα, αρχαί ή πρό-
 σωπα υποχρεούνται εις ενεργόν συμμόρφωσιν προς ταύτην.”

30 Ενόψει αυτής της συνταγματικής επιταγής εγείρεται ζήτημα
 αναφορικά με το κατά πόσο δεν θα έπρεπε, εφόσον από τη δικο-
 γραφία αναδύεται σαφώς το δεδικασμένο, να θεωρείται και αυτό
 ως αναγόμενο - όπως και η εκτελεστότητα πράξης, το έννομον
 35 συμφέρο και το εκπρόθεσμο της προσφυγής - στον τομέα δημόσιας
 τάξης. Λέγοντας το αυτό δεν παραγνωρίζουμε βέβαια ότι οι ήδη
 αναγνωρισμένες περιπτώσεις δημόσιας τάξης αποτελούν από τη
 φύση τους απαραίτητη προϋπόθεση για θεμελίωση του δικαιώμα-
 τος προσφυγής, ενώ η περίπτωση δεδικασμένου αναφέρεται σε ό,τι
 επιβάλλεται ως κατάληξη της προσφυγής. Όμως αυτή η διαφορά

ίσως να μὴν επιδρά κατά τρόπο κρίσιμο στο θέμα αρχῆς που εἶναι νομίζουμε το πῶς, μέσα στο πλαίσιο γενικῆς πολιτικῆς, ορίζεται ἡ ἔννοια τῆς “δημόσιας τάξης”. Στην Ελλάδα, καθὼς αναφέρει ὁ Φ. Θ. Βεγλερῆς στο σύγγραμμα του “Ἡ Συμμόρφωσις τῆς Διοικήσεως εἰς τὰς Ἀποφάσεις του Συμβουλίου τῆς Επικρατείας”, ἡ Σ.τ.Ε 851/1932 υποστηρίζει τὴν ἄποψη ὅτι θέμα δεδिकाσμένου μπορεῖ να ληφθεῖ ὑπόψη αὐτεπάγγελτα. Καταλήγει επομένως στα ἐξῆς (στὴ σελ. 63):

“Ὅτι ὁ λόγος ακυρώσεως ἐκ παραβάσεως του δεδिकाσμένου δύναται καὶ ἐξ επαγγέλματος να ληφθεῖ ὑπ’ ὄψιν ὑπὸ του Συμβουλίου τῆς Επικρατείας, τούτο εἶναι ἀναμφίβολον, καθ’ ὅ σύμφωνον με τὴν λοιπὴν νομολογίαν περὶ τῆς ἀπεριορίστου ἐκ τῶν προτάσεων τῶν διαδίκων ἐρεύνης τῆς νομιμότητος τῆς προσβαλλομένης πράξεως ἀρκεῖ ὅμως να συντρέχουν αἰ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις ὑπάρξεως δεδिकाσμένου.”

Ὡστόσο, δὲν παρίσταται ἀνάγκη να ἐκφέρουμε ὀριστικὴ ἄποψη δεδικμένου ὅτι, κατὰ τὴ γνώμη μας, ἐδῶ τὸ θέμα δεδικασμένου, παρόλον που δὲν διατυπώθηκε με ὀρολογία που να ὑπογραμμίζει τὴν ἀυτοτέλειά του, κατέστη με συγκεκριμένα στοιχεῖα καὶ ὅ,τι συνάγεται ἀπὸ αὐτά, θέμα για ἐξέταση. Καὶ δὲν θα ἔπρεπε να εἶχε παραγνωρισθεῖ. Ἡ ἀντίθετη περὶ τούτου ἄποψη ἀκόμα καὶ τῆς συνηγόρου του ἐφεσεῖοντος δὲν μεταβάλλει αὐτὴ τὴν ἐξ ἀντικειμένου διαπιστωθεῖσα πραγματικότης. Συνεπῶς ὁ σχετικὸς με αὐτὸ λόγος ἐφεσης ἀποκτὰ ἐρείσμα. Τὸ ἐρώτημα εἶναι λοιπὸν τὸ κατὰ πόσο ἡ ἀπόφαση του Διευθυντῆ, ἡμερομηνίας 7 Ἀυγούστου 1989, ἀφίστατο δεδικασμένου που δημιούργησε ἡ ἀπόφαση στὴν προσφυγὴ ἀρ. 746/88.

Τὸ δεδικασμένο προϋποθέτει κατ’ ἀρχὴν τὴ δικαστικὴ ἀπόφαση ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐγειρομένης διαφορᾶς καὶ ὄχι ἐπὶ καταλήξεων ὅταν αὐτὲς εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἔλλειψης τῶν προϋποθέσεων για τὴν ἐξέταση τῆς οὐσίας. Ἐπειτα, ὡς προς τὸ περιεχόμενο του, τὸ δεδικασμένο συνίσταται σε ὅ,τι καλύπτει ἡ ἀπόφαση εἴτε ρητὰ εἴτε ὡς ἀναπόφευκτο συμπέρασμα: βλ. **Πιερῆς ν. Δημοκρατίας** (ἀνωτέρω). Ἡ δικαστικὴ ἀπόφαση, ὅπως χρησιμοποιοῦμε τὸν ὀρο, δὲν περιορίζεται σε μόνον τὸ διατακτικὸ ἀλλὰ ἐκτείνεται καὶ στὴν ὅποια διαπίστωση του Δικαστηρίου ἐπὶ ἐπίδικου θέματος, πραγματικῆς ἢ νομικῆς, στο βαθμὸ που ἀπαιτεῖται για τὴν κατάληξη τὴν ὅποια ἐκφράζει τὸ διατακτικὸ. Αὐτὴ ἡ ἀντίκρουση του θέματος λαμβάνει ὑπόψη τόσο τὶς ἀγγλικῆς ἀρχές ἐπὶ του θέματος - οἱ πιο σημαντικῆς ἀποφάσεις ἐκτίθενται στὴν **Πιερῆς ν. Δημοκρατίας** (ἀνωτέρω) - ἀλλὰ καὶ τὶς ἀρχές που επικράτησαν στὴν Ελλάδα κα-

τά την ερμηνεία σχετικής διαταγής αναφορικά με τον προσδιορισμό του κριθέντος θέματος. Συνοψίζονται στο σύγγραμμα “Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου” του Επ. Σπηλιωτόπουλου, 6η Έκδ. στη σελ. 548 ως εξής:

- 5 “Όπως από όλες τις αποφάσεις του ΣΕ, έτσι και από τις αποφάσεις που εκδίδονται επί αιτήσεων ακυρώσεως, είτε είναι απορριπτικές είτε ακυρωτικές, πηγάζει δεδικασμένο (Δ/μα 18/1989, άρθρο 50 # 5), το οποίο καλύπτει τόσο το ακυρωτικό αποτέλεσμα (στην περίπτωση των ακυρωτικών αποφάσεων)
- 10 που διατυπώνεται στο διατακτικό, όσο και τα ‘διοικητικής φύσεως’ ζητήματα που κρίθηκαν με σκέψεις, οι οποίες διατυπώνονται στην αιτιολογία της απόφασης. Ως προς το ακυρωτικό αποτέλεσμα, το δεδικασμένο, λόγω του διαπλαστικού του χαρακτήρα, αφού εξαφανίζει την πράξη, ισχύει για όλους. Όσον αφορά τα ‘διοικητικής φύσεως’ ζητήματα, πρέπει να συντρέχουν οι συνήθεις προϋποθέσεις του δεδικασμένου: ταυτότητα προσώπου (ΣΕ 46/1973, ΑΠ 39/1988, Ελλ. Δ/νη 1989, 1153) και ταυτότητα διαφοράς, δηλαδή διαφοράς που θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά ή νομικά δεδομένα (ΣΕ 1429/1986). Είναι δε
- 20 ‘διοικητικής φύσεως’ ζητήματα τα πραγματικά και νομικά ζητήματα που ρυθμίζονται από κανόνες του διοικητικού δικαίου και αναφέρονται στη μείζονα ή την ελάσσονα πρόταση του συλλογισμού της απόφασης, εφόσον ήταν αντικείμενο διάγνωσης και κρίσης και βρίσκονται σε συνάρτηση με το συμπέρασμα που έγινε δεκτό από την απόφαση (ακύρωση της πράξης ή απόρριψη της αίτησης) δηλαδή, αποτελούν το στήριγμα του συμπεράσματος αυτού (ΣΕ 813/1981, 1429/1986).”

- Στην προκειμένη περίπτωση είναι, κατά τη γνώμη μας, προφανές ότι ο Διευθυντής με την απόφασή του ημερομηνίας 7 Αυγούστου 1989, ενήργησε κατ’ αντίθεση προς δεδικασμένο που δημιούργησε η δικαστική απόφαση στην προσφυγή αρ. 746/88 με την οποία, καθώς είπαμε κατά την ανάλυση της ενωρίτερα, τέθηκε το νομικό καθεστώς για την εξέταση του αιτήματος του εφεσείοντος για σύνταξη όπως και το πραγματικό βάθος. Ο Διευθυντής ενήργησε κατ’ αντίθεση διότι, παραγνωρίζοντας την έννοια της εν λόγω δικαστικής απόφασης επιχείρησε επίλυση του προβλήματος στη βάση δικού του προσανατολισμού ως προς το τί επέβαλλε η ορθή ερμηνεία των Κανονισμών. Και κατέληξε, στο εγχείρημα που ανέλαβε, σε ερμηνεία διαφορετική από εκείνη που είχε τεθεί με το δεδικασμένο. Στην προσφυγή η οποία ακολούθησε, ήτοι εκείνη στην οποία εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, το Δικαστήριο προέβη σε ανάλογο εγχείρημα. Η άποψη του Δικαστηρίου πρω-
- 30
- 35
- 40

τόδικα ότι η απόφαση στην προσφυγή αρ. 746/88 είχε ως λόγο την "εύλογη αιτία" (ως προς την καθυστέρηση υποβολής αίτησης) όπως η φράση αυτή απαντάται στην επιφύλαξη του Κανονισμού 3(1) & 2(β) έτσι ώστε να εφαρμόζεται εδώ αυτή η επιφύλαξη ήταν, όπως προκύπτει από την ανάλυσή μας, εσφαλμένη. 5
 Υπήρχε επί του προκειμένου δεδικασμένο το οποίο δεν άφηνε χώρο για τέτοια ερμηνεία των Κανονισμών. Το δικαίωμα του εφεσείοντος - και μόνο αυτού βέβαια - το οποίο απέρρεε από το δεδικασμένο δεν μπορούσε να αναιρεθεί από κατάληξη διαφορετική. Και τούτο ανεξάρτητα από τις επιφυλάξεις μας ως προς 10
 την ορθότητα της ερμηνείας που δόθηκε στους κανονισμούς με την απόφαση που δημιούργησε το δεδικασμένο.

Η έφεση επιτυγχάνει. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται. Η επίδικη απόφαση του Διευθυντή ακυρώνεται βάσει του Άρθρου 146.4(β) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα. 15

Η έφεση επιτυγχάνει χωρίς διαταγή για έξοδα.